

آسیب شناسی احساس امنیت در پارک های شهر کرج

از صفحه ۹ تا ۲۵

دریافت: ۱۳۹۲/۰۲/۲۴

پذیرش: ۱۳۹۲/۰۴/۱۵

چکیده

زمینه: با توجه به اهمیت سطح رفاه اجتماعی و تأمین امنیت پارک ها، بررسی موضوعی امنیت اماکن تفریحی با محوریت پارک ها و فضاهای سبز به عنوان یکی از چالش های موجود در نظام اجتماعی و ساختار فرهنگی، امنیتی و انتظامی جامعه مطرح است که در مقاله حاضر به این مسئله با محوریت شهرستان کرج پرداخته می شود و آسیب ها و تهدیدهای امنیت اماکن عمومی، پارک ها و راهکارهای موجود بررسی و مورد بحث قرار می گیرد. روش تحقیق: با شیوه مروری و مطالعات کتابخانه ای انجام شده است و با مطالعه، مقایسه و بررسی منابع موجود مرتبط از جمله طرح های تحقیقاتی، کتاب ها، مقالات علمی و پژوهشی و پایان نامه های موجود در زمینه امنیت و پارک های شهر کرج نگارش شده است. یافته ها: تأمین و حفظ امنیت پارک ها تنها با مشارکت نیروی انتظامی امکان پذیر نبوده و همکاری تمام بخش های دولتی، خصوصی، سازمان ها، نهادها و افراد جامعه و مشارکت مردمی را نیاز دارد. همچنین استفاده از تجهیزات و فناوری های نوین نظارتی می تواند در تحقق امنیت پایدار این بخش مؤثر باشد. نتیجه گیری: اطلاع رسانی و آموزش همگانی، مشارکت مردمی، توسعه روش های پیگیری از جرائم در پارک های شهر کرج، همکاری های بین دستگاهی و اقدامات تأمینی و همچنین تشکیل و تربیت پلیس تخصصی راهنمای گردشگری و فضاهای سبز مناسب ترین روش برای تأمین امنیت پارک ها و احساس امنیت پایدار اجتماعی می باشد.

واژگان کلیدی: امنیت پارک ها، فضاهای سبز کرج، احساس امنیت.

مقدمه

جوامع بشری برای ادامه زندگی نیازهایی دارند که مسکن، غذا و پوشاک در گروه نیازهای اصلی قرار گرفته است. امروزه امنیت^۱ نیز به عنوان یکی از نیازهای اولیه و اساسی بشر محسوب می‌شود. توجه به امنیت که در آن اعضای جامعه حریم خود را از هرگونه تعرض و تهدیدی مصون بدانند، از نیازها و خواسته های مهم اجتماعی است. در دنیای امروزی و با تحقق ایده دهکده جهانی، توسعه فناوری های نوین ارتباطی و با توسعه تعاملات و ارتباطات اجتماعی در سطح وسیع ملی و جهانی، آسیب های اجتماعی و نقض حریم امنیت افراد جامعه به وسیله عوامل مختلف اجتماعی، سیاسی، نظامی و اقتصادی افزایش یافته است. امنیت در فرهنگ های فارسی به معنای آزادی، آرامش، فقدان ترس و عدم هجوم دیگران، آمده است. امنیت به این معنا پیوند عمیقی با ساختارهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه دارد (گروسی، ۱۳۸۸، ص ۲۹). همسو با نیازهای اولیه، جوامع بشری به فعالیت های اجتماعی، ورزشی، سرگرمی، تفریحی و پر کردن اوقات فراغت خود می پردازند. یکی از تفریح های مورد علاقه افراد جامعه و به خصوص در بین ایرانیان، گشت و گذار در طبیعت و پارک ها می باشد. شهر کرج به عنوان یکی از کلان شهرهای کشور، دارای مراکز تفریحی مانند: پارک ها، فضاهای سبز و مراکز تفریحی می باشد. با توجه به وسعت محدوده تفرجگاه ها و پارک های شهرستان کرج و همچنین تنوع قومی و فرهنگی ساکنان این شهر، تأمین نظم و امنیت پارک ها توسط نهادهای امنیتی و انتظامی و پلیسی یکی از مسائل چالش برانگیز و مهم است.

^۱ Security

بیان مسئله

توسعه و امنیت مکمل یکدیگر هستند و بدیهی است که امنیت پایدار، مرهون توسعه پایدار است و توسعه پایدار، ضامن امنیت ملی است. امروزه هر چیزی که از تعریف علمی برخوردار نبوده و قواعد منطقی بر آن حاکم نباشد، شکست خورده و یا حالت رکود به خود می گیرد. این امر در صنعت گردشگری و از مبحث امنیت آن نیز صادق است. به طور مثال، برای امنیت در بخش ترابری و حمل و نقل، اقامتگاه ها، هتل ها و جاذبه ها لازم است سرفسازان و سازمان های گردشگری برای توسعه توریسم، هماهنگی لازم را با یکدیگر داشته باشند. در علم جهانگردی واژه Availability به «مفهوم مهیا بودن» دارای اهمیت بسیار است. به عنوان نمونه در عین حالی که در بخش ترابری و جاده ای، سفرهای درون شهری و بین شهری جهت دسترسی به پارک ها و فضاهای سبز وجود دارد، روزانه در مسیر جاده ها تعداد زیادی از گردشگران، مسافران و افرادی که برای تفریح به تفرجگاه ها می روند، در اثر تصادف و سوانح رانندگی و عدم برقراری امنیت رانندگی کشته می شوند و این بدان معناست که از نقطه نظر گردشگری بسترهای لازم امنیت ترابری و جاده ای مهیا نیست (جهان هوانوردی و گردشگری، ۱۳۸۳، ص ۷۶). نظم و امنیت جاده ها و تردد وسایل نقلیه موتوری از جمله موارد و وظایف نیروی انتظامی است که در حوزه تخصصی پلیس راهور قرار دارد. با تقسیم بندی امنیت تفرجگاه ها، یکی از موارد امنیت، تردد جاده ای و حمل و نقل می باشد. یکی از موارد مهم گردشگری و استفاده از تفرجگاه ها توسط جامعه، احساس امنیت است (خراسانی زاده، ۱۳۹۰، ص ۱۰۳). نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران به عنوان ضابط قضایی و مسئول برقراری و حفظ نظم و امنیت عمومی جامعه، با بکارگیری علم و دانش و همچنین ابزار تکنولوژیک و فناوری اطلاعات و ارتباطات باعث افزایش توان اجرایی خود در تحقق اهداف و آرمان ها، مبارزه با جرائم و تأمین امنیت جامعه و تفرجگاه ها می شود. نیروی انتظامی در جایگاه ذاتی و قانونی خود،

وظیفه تأمین امنیت و کاهش آسیب‌های اجتماعی را بر عهده دارد که البته مسئولیت این امر کاری بسیار گسترده و حساس است. آن چه در جامعه با نظم و امنیت در تقابل است شامل جرائم، رفتارهای بزهکارانه و نقض قوانین و ضوابط ارزشی جامعه و عدم احساس امنیت می‌باشد که یکی از عوامل ایجاد آن، وسعت و گستردگی پارک‌ها و عدم نظارت کافی بر آنها است.

روش تحقیق

روش کار و انجام تحقیق با شیوه مروری و مطالعات کتابخانه‌ای انجام شده است و با مطالعه، مقایسه و بررسی منابع موجود و مرتبط از جمله طرح‌های تحقیقاتی، کتاب‌ها، پایان‌نامه‌ها و مقاله‌های علمی و پژوهشی در زمینه امنیت و پارک‌های شهر کرج نگارش شده است.

پارک‌ها و اماکن گردشگری طبیعی

«گردشگر» به کسی گفته می‌شود که به منظور تفریح، بازدید از نقاط دیدنی تفریحی و طبیعی، معالجه، تجارت، ورزش و یا زیارت به جایی غیر از مکانی که در آن اقامت دارد، سفر می‌کند (عبدی، ۱۳۷۹، ص ۵). همچنین گردشگری عبارت است از گذران اختیاری مدتی از اوقات فراغت خود در مکانی غیر از محل سکونت دائمی به قصد بهره‌برداری از امکانات و لذت‌های گردشگری و تفریحی (صدر موسوی، ۱۳۸۶، ص ۱۳۰). امروزه امنیت به عنوان مهم‌ترین و زیربنایی‌ترین اصل در تدوین استراتژی توسعه گردشگری و تفرجگاه‌ها در جهان به شمار می‌آید. در بین گردشگری و تفرجگاه‌ها، ثبات، توسعه و امنیت رابطه‌ای تعریف شده وجود دارد، چرا که توسعه زیرساخت‌های جهانگردی و اماکن تفریحی تا حدود زیادی به سایر فعالیت‌های جاری و عمرانی یک منطقه، عوامل حمایت

کننده، قوانین و مقررات (امنیت)، اطلاع رسانی، هماهنگی سازمان های مرتبط و گسترش حمل و نقل در امور جهانگردی و تفرجگاه ها وابسته است و هرگونه بروز ناامنی و بکارگیری خشونت در سطوح مختلف زیان های جبران ناپذیری به این امنیت پارک ها وارد می سازد (رحیم پور، ۱۳۸۴، ص ۱۶). مهمترین چالش در راستای تحقق امنیت در پارک های کرج، ایجاد مزاحمت های نوامیس برای بانوان است. پس از این موضوع نیز مصرف و خرید و فروش مواد مخدر یکی دیگر از معضلات موجود می باشد. تعرض به حقوق فردی و اجتماعی دیگران و درگیری و نزاع نیز از موارد دیگر ناامنی و مشکلات پارک های شهر کرج می باشد.

احساس امنیت و توسعه پایدار

احساس امنیت تحت تأثیر عوامل مختلفی شکل می گیرد که یکی از این عوامل؛ سرمایه اجتماعی است. نظم و امنیت یکی از مؤلفه های سرمایه اجتماعی محسوب می شود و اعتماد یکی از شاخص های سرمایه اجتماعی است و در صورت وجود اعتماد میان افراد و اجتماع، روابط میان اعضای خانواده، دوستان، همسایگان، همکاران و به طور کلی اعضای جامعه، روابط مؤثر و پایدارتری خواهد بود. در حالی که نبود اعتماد با رفتارهایی چون اعمال خشونت، جرم و غیره همراه است. «باری بوزان»^۱ استاد مطالعات امنیتی و روابط بین الملل دانشگاه «ال. اس. ای» لندن، امنیت اجتماعی را به حفظ مجموعه ویژگی هایی می داند که بر مبنای آن افراد خود را عضو یک گروه خاص اجتماعی تلقی نموده اند. به عبارت دیگر امنیت اجتماعی معطوف به جنبه هایی از زندگی شخص است که هویت او را تضمین می کند. از دیدگاه «بوزان» امنیت اجتماعی عبارت است از توانایی گروه های مختلف صنفی، قومی، محلی، جنسی و غیره در حفظ هستی و هویت اجتماعی و فردی

^۱ Barry Buzan

خود. در واقع «بوزان» امنیت را حالت فراغت از تهدید هویت جمعی و گروهی تلقی می‌کند. همچنین در نوع دیگری از تعاریف، امنیت به عنوان فقدان هراس از ویرانی و تهدید ارزش‌های جامعه مطرح می‌شود. بر این اساس اگر امنیت اجتماعی را شامل تمهیداتی برای حفظ زندگی اعضای جامعه و حفظ راه و روش زندگی آنان بدانیم، می‌توان امنیت اجتماعی را رفع تهدید از عنصر اتصال دهنده اعضای جامعه به یکدیگر در نظر گرفت. در رابطه با شاخص‌های امنیت اجتماعی، در این نوشتار پژوهشی، امنیت معادل فقدان تهدید هویت گروهی (گروه جنسی)، ارزشی و اعمال غیرقانونی در نظر گرفته شده است و با توجه به تعاریف ارائه شده از امنیت اجتماعی شاخص‌های عمده آن عبارتند از:

۱- فقدان تهدید هویت جمعی

۲- نبود تهدید ارزش‌های مشترک

احساس امنیت به احساس رهایی انسان از اضطراب، بیم و خطر اطلاق می‌شود. در واقع زمانی که فرد احساس کند در جامعه و تعاملات اجتماعی موجود، خطر و تهدید شامل جان، مال و یا سلامتی او را مورد تهدید و تعرض قرار نمی‌دهد، می‌توان ادعا نمود که فرد دارای «احساس امنیت» است. این احساس امنیت از طریق اعتماد به ارگان‌های تأمین‌کننده امنیت، دولت، پلیس، نظام اقتصادی و سیاسی، خانواده، مدرسه، شبکه دوستان و غیره تأمین می‌شود. بنابراین درجه اعتماد ورزی فرد به دیگران مشخصه مناسبی برای تعیین درجه احساس امنیت وی تلقی می‌شود (گروسی، ۱۳۸۸، ص ۳۲). امروزه بیش از هر زمان دیگری ضرورت طراحی یک جامعه امن بر پایه روابط و مناسبات سازگار و تعریف و تهدید مفاهیم اساسی همچون ارزش‌ها و ایده‌آل‌ها، واقعیت‌ها، منافع و مصالح، درون و برون، خودی و دیگری، فرد، اجتماع، مردم و دولت، فرهنگ، اقتصاد، مذهب و سیاست، اهداف و قدرت احساس می‌شود و این مهم جز در سایه باور به این اصل که امنیت رفیع‌ترین ارزش هر جامعه است، امکان‌پذیر نیست (علمدار، ۱۳۸۴، ص ۷۹). مدتی است

که مفهوم امنیت معادل تهدید مرزهای کشور تلقی شده است و امروزه اکثر مردم، بیشتر از ناحیه نگرانی های مرتبط با زندگی روزمره احساس ناامنی می کنند تا این که ترس از وقوع فاجعه ای جهانی و تهدیدات نظامی. امنیت شغلی، امنیت درآمد، امنیت سلامت و بهداشت، امنیت زیست محیطی، ایمنی در برابر جرائم و جنایات، امنیت جاده ای و تردد رانندگی، امنیت تفریحی و پارک ها و بسیاری موارد دیگر، نگرانی هایی هستند که در زمینه امنیت انسانی در سراسر جهان و کشور ایران احساس می شوند. در اندیشه حاکمیت و یکی از مهمترین اهداف دولت، تضمین امنیت مردم از طریق مراجع امنیتی، انتظامی، قضایی و اطلاعاتی و نیز سازماندهی تأمین حداقل رفاه عمومی برای اقشار مختلف جامعه است. ولی بروز مسائل اجتماعی نظیر بزهکاری و انحرافات اجتماعی در کنار معضلات دیگر به یکی از منابع ظهور و گسترش احساس ناامنی در بین مردم تبدیل شده است. تشدید اعمال قوانین کیفری و تقویت اقدامات پلیسی و سرمایه گذاری های همه جانبه دولت برای تعدیل احساس ناامنی، نتیجه مطلوبی به دنبال نداشته است و به نظر می رسد مقوله فرهنگ سازی و آموزش همگانی مناسب ترین گزینه برای کسب نتایج بهتر این تلاش ها باشد.

استان البرز و شهرستان کرج دارای اماکن عمومی گردشگری، پارک ها، تفرجگاه ها و جاذبه های طبیعی مختلف و بسیاری است که از نظر تعداد و تنوع در بین استان های کشور کم نظیر است. بنابراین تأمین نظم و امنیت چنین سرمایه طبیعی و موهبت الهی و دارا بودن پارک ها و تفرجگاه های بسیاری که در اختیار ساکنان منطقه می باشد، یکی از مهمترین و چالش برانگیزترین مسائل امنیت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم توسط نیروی انتظامی و پلیس است. صرف هزینه های سنگین انتظامی و تلاش های مأموران امنیتی برای تأمین نظم و امنیت، همچنان احساس ناامنی در گوشه و کنار پارک ها تفرجگاه های کرج که اغلب پذیرای اوقات فراغت و تفریح خانواده ها می باشد، وجود دارد. استفاده و کاربرد ابزار تکنولوژیک و فناوری های نوین، رویکرد جدی به پلیس دانش بنیان، فرهنگ سازی و

آموزش اجتماعی، هماهنگی بین دستگاهی و همچنین کنترل و مدیریت بحران از مواردی است که می‌تواند در تحقق امنیت پایدار پارک‌های کرج مؤثر باشد. با این حال از آنجا که در چارچوب برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی، بر مشارکت روز افزون مردم به عنوان اعضای جامعه مدنی در همه زمینه‌ها تأکید می‌گردد، لذا تشکل‌های مردمی و مشارکت‌آحاد مردم می‌توانند در مبارزه با ناامنی و برقراری امنیت به دستگاه‌های امنیتی، دولتی و انتظامی کمک نمایند (خوش‌فر، ۱۳۸۰، ص ۱۱۲).

امنیت مراکز گردشگری و توسعه اقتصادی

باید توجه داشت چرخه عظیم مالی که به طور غیرمستقیم حول محور صنعت گردشگری می‌چرخد به مراتب مهم‌تر از درآمدهای مستقیم این صنعت بر اقتصاد جهانی تأثیرگذار است. معمولاً بخش مهمی از خریدها (کالا و خدمات) و کارهای عمرانی و ساختمانی که با صنعت گردشگری ارتباط دارد به حساب این صنعت گذاشته نمی‌شود، چرا که محاسبه چرخش‌های مالی و درآمدهای غیرمستقیم صنعت گردشگری عملاً بسیار مشکل است. عمده‌ترین فعالیت‌های اقتصادی که حول محور این صنعت انجام می‌گیرد و بازخورد آن بر اقتصاد داخلی و بین‌المللی تأثیر بسیار دارد عبارتند از: سرمایه‌گذاری‌های ساختمانی و عمرانی، هتل، جاده، فرودگاه، مراکز خرید، رستوران، ساخت انواع وسایل حمل و نقل، هواپیما، کشتی، کشتی‌های تفریحی، واگن قطار، اتومبیل، آماده‌سازی پیست‌های اسکی، صنایع غذایی، تعمیرات و نگهداری از آثار باستانی، سرمایه‌گذاری‌های مربوط به تولید مواد غذایی و... در رابطه با گردشگری و تفرجگاه‌ها، سرمایه‌گذاری‌های مربوط به اطلاعات و اطلاع‌رسانی سایت‌های اینترنتی در خصوص اماکن تفریحی، حمایت از انتشار نشریات اعم از کتاب، روزنامه، بروشور، نقشه، راهنمای گردشگری، مسافرتی و غیره، تجهیز و توسعه وسایل اقامتی تفرجگاه‌ها مانند کمپینگ و چادر، وسایل ورزشی،

سوئیت های اقامتی و غیره، درآمدهای سرشار نظام بانکی از جابه جایی پول و تراکنش مالی در تفرجگاه ها و درآمدهای عظیم شرکت های بیمه ای که گردشگران در اماکن تفریحی و تفرجگاه ها و یا در محل اقامت خود جهت آماده شدن برای سفر و تفریح هزینه می کنند، منابع اقتصادی مهمی است که در رابطه با تفرجگاه ها و توسعه اقتصادی مناطق تفریحی و بازار هدف مطرح می شود (هزارجریبی، ۱۳۹۰، ص ۱۲۳).

یافته ها

تأسیس و فعالیت نهادهای رسمی کشور به ویژه نهادهای درون حاکمیت به تجویز و تصویب قانون است. نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران به موجب قانون و تصویب در مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۶۹/۴/۲۷ تشکیل و هدف از تشکیل این نهاد و مأموریت و وظایف آن تعیین شده است. هدف و وظیفه اصلی ناجا «استقرار نظم و امنیت و تأمین آسایش عمومی و فردی» می باشد (قمری، ۱۳۸۸، ص ۱۴۲). همچنین هدف از تشکیل نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، استقرار نظم و امنیت و تأمین آسایش عمومی و فردی و نگهبانی و پاسداری از دستاوردهای انقلاب اسلامی در چارچوب این قانون و در قلمرو کشور جمهوری اسلامی ایران است. انجام وظایفی که بر طبق قانون به عنوان ضابط قوه قضائیه به عهده نیروی انتظامی محول شده عبارتند از:

- ۱- استقرار نظم و امنیت و تأمین آسایش عمومی و فردی
- ۲- مبارزه با منکرات و فساد
- ۳- پیشگیری از وقوع جرم
- ۴- تلاش مداوم و مستمر در جهت حاکمیت کامل فرهنگ و ضوابط اسلامی در نیروی انتظامی

۵- نظارت بر اماکن عمومی و انجام سایر امور مربوط به اماکن مذکور برابر مقررات مصوب^۱

«آرامش» و «امنیت» موهبت الهی و نیاز فطری انسان است و همه افراد جامعه نیازمند امنیت درونی، اجتماعی و آرامش خاطر هستند. از این جهت توجه به ضرورت پرورش احساس امنیت در بین افراد جامعه، از مهمترین رسالت‌های کارگزاران جامعه اسلامی و نهادهای امنیتی و انتظامی است. احساس امنیت از بیشترین اهمیت درونی برخوردار است و خمیرمایه آرامش روان، امید، پویایی و تلاش همیشگی انسان به شمار می‌آید. امنیت روان و اطمینان خاطر، هموارترین بستر رویش خلاقیت‌ها و نوآوری‌های ذهنی است. همچنین احساس امنیت روانی، از برجسته‌ترین ویژگی‌های شخصیتی افراد خلاق و توانا بوده و مؤثرترین شیوه ترغیب محققان کشور به تفکر و تلاش و دستیابی به سرحلقه علوم و فنون برتر، نوآوری و ابداع، ابتکار و خلافت، ایجاد آرامش روانی و تأمین امنیت فردی و خانوادگی، شغلی و حرفه‌ای، اجتماعی، تفریحی و اقتصادی است. در جهت ایجاد امنیت روانی و اطمینان خاطر در اقشار مختلف جامعه، به خصوص اصحاب قلم و اهل تفکر و تحقیق باید بیشترین عنایت به عوامل و موانع گسترش احساس امنیت مبذول گردد (افروز، ۱۳۷۷، ص ۶۹). از مسائل مهم امنیت اجتماعی که در اماکن تفریحی، پارک‌ها و تفرجگاه‌ها مطرح است، ایجاد مزاحمت، تجاوز به حقوق و نقض حریم شخصی می‌باشد. یکی از رسالت‌های نیروی انتظامی، حفظ حقوق و امنیت فردی در اجتماع است. بنابر عقیده کاپلان و همکاران وقتی تغییرات فرهنگی، شدید باشد و بر سازوکارهای انطباقی، هنجارها و حمایت‌های اجتماعی افراد آن جامعه تسلط پیدا کند، می‌تواند فشار زیادی بر پیکره امنیت وارد نموده و شوک فرهنگی، ایجاد کند. شوک فرهنگی با اضطراب، افسردگی،

^۱ قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران: مصوب مجلس شورای اسلامی ۱۳۶۹/۰۶/۲۴

احساس جدا شدن، مسخ شخصیت و مسخ واقعیت همراه است و با این عوارض و علائم مشخص است. بر اساس همین منبع، شوک فرهنگی عبارت است از انتقال فرهنگی عمیق و زمانی روی می دهد که شخص ناگهان وارد فرهنگی متفاوت می شود و یا وفاداری های او بین دو فرهنگ تقسیم می گردد. امنیت از جهات مختلف قابل تقسیم بندی است، از درونی و بیرونی، عینی و ذهنی، جغرافیایی، فردی و اجتماعی که عبارتند از:

۱- امنیت فردی: آرامش و آسایشی است که فرد بدون در نظر گرفتن امکانات جامعه برای خود فراهم می نماید.

۲- امنیت اجتماعی: آرامش و آسودگی خاطری است که هر جامعه موظف است برای اعضای خود ایجاد نماید. امنیت اجتماعی را غالباً به امنیت شغلی، اقتصادی، سیاسی و قضایی تقسیم می کنند (رجبی پور، ۱۳۸۲، ص ۴۷).

استان البرز و شهرستان کرج به دلیل مهاجرپذیر بودن و گسترش حاشیه نشینی در این منطقه، پذیرای اقوام، قومیت ها، نژادها، مهاجران و ساکنانی با فرهنگ ها، آداب و رسوم و افکار مختلف و متعددی می باشد. همین تضاد فرهنگی و اجتماعی در جامعه و بهم آمیختگی و اختلاط فرهنگی و عدم یکپارچه بودن سطح فرهنگ شهرنشینی، مهمترین عامل وقوع جرم و احساس ناامنی در شهر کرج و به خصوص در سطح پارک ها و مراکز عمومی این شهر می باشد. یکی از پیامدهای اختلاف فرهنگ شهرنشینی و استفاده از مراکز تفریحی، رفاهی و پارک ها؛ عدم رعایت حقوق دیگران است. تجاوز به حقوق فردی و اجتماعی در اماکن عمومی، از عوامل ایجاد احساس ناامنی و کاهش احساس امنیت در جامعه است. به دلیل فرهنگی بودن ریشه مشکلات به وجود آمده و تنش های ایجاد شده در پارک ها، تأمین نظم و امنیت و آسایش فردی و عمومی در پارک های کرج تنها با برخورد پلیسی و مشارکت فرماندهی انتظامی شهرستان کرج امکان پذیر نخواهد بود و این مهم مستلزم

مشارک سایر بخش‌های دولتی و غیردولتی، فرهنگ‌سازی آموزش و اطلاع‌رسانی همگانی و مشارکت مردمی است.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

یکی از چالش‌های بشری در دو دهه اخیر، مسئله جهانی شدن و جهانی سازی است که بر هویت و نظام ارزشی جوامع و همچنین ثبات و پایداری نظم اجتماعی و احساس امنیت تأثیر ژرفی گذاشته است. فرایند جهانی شدن و همچنین توسعه گردشگری دو پدیده اساسی در عصر حاضر است که نه تنها بر جنبه‌های امنیتی، اقتصادی، صنعتی و اجتماعی زندگی تأثیر گذاشته است، بلکه جنبه‌های فرهنگی و اعتقادی و روان‌شناختی زندگی مردم به خصوص جوانان را هم دچار تغییر و تحولات اساسی کرده است. پارک‌های استان البرز و شهرستان کرج به عنوان یکی از مطلوب‌ترین اماکن تفریحی در بین خانواده‌ها، جوانان و عموم جامعه برای برقراری امنیت به برنامه‌ریزی و هماهنگی بین دستگاهی از جمله: نیروی انتظامی، استانداری البرز، شهرداری کرج، اداره کل منابع طبیعی و محیط زیست استان البرز، یگان‌های حفاظت محیط زیست، سازمان زیباسازی و پارک‌های شهرداری کرج، اداره کل ارشاد و فرهنگ اسلامی البرز، سازمان پدافند غیرعامل و سازمان گردشگری و میراث فرهنگی و... نیازمند است. از جمله موارد کاربردی و اقدامات لازم در جهت تأمین و حفظ امنیت پایدار پارک‌های شهر کرج می‌توان به فرهنگ‌سازی، آموزش همگانی، گسترش پدافند غیرعامل در حوزه گردشگری و پارک‌ها، سالم‌سازی فضای تفریحی درون و برون شهری کرج، پاکسازی مناطق آلوده شهرستان کرج از نظر ناامنی‌های اجتماعی، شناسایی مناطق و محلات جرم‌خیز و مستعد ناامنی در پارک‌ها، استفاده از فناوری‌های نوین همچون ابزار فناوری اطلاعات، نصب دوربین‌های حفاظتی و تربیت پلیس متخصص گردشگری و پارک‌ها در برقراری نظم و امنیت پارک‌های شهر کرج اشاره نمود. لازم به

ذکر است ارائه آموزش ها و فرهنگ سازی امنیت تفرجگاه ها باید یک حالت دو سویه داشته باشد، یعنی می باید هم آموزش گردشگران و هم آموزش پرسنل و مسئولین تأمین کننده امنیت گردشگری و تفرجگاه ها را شامل شود. به همین منظور ارتقاء سطح آگاهی و توان حرفه ای پرسنل نیروی انتظامی که در حوزه تخصصی برقراری نظم و امنیت گردشگری و تفرجگاه ها فعالیت می کنند، ضمن تأمین امنیت و اجرای کامل و دقیق قوانین، باید رفتار شایسته و ملایمی با مراجعین به اماکن تفریحی و تفرجگاه ها داشته باشند. زیرا این امر باعث ارتقای احساس امنیت و اعتماد به پلیس می شود و زمینه های همکاری اجتماعی با نهادهای انتظامی و امنیتی را ایجاد می نماید و شعار ناجا یعنی «سرمایه اجتماعی، اساس اقتدار ما» با این فرایند و روش اجرایی تحقق می یابد. سازمان های مرتبط با گردشگری و خانواده هایی که قصد استفاده از تفرجگاه ها را دارند، قبل از هر اقدامی در خصوص برگزاری تورها و فعالیت های گردشگری و تفریحی باید در رابطه با تأمین امنیت این فعالیت ها توجه ویژه مبذول نموده و با نیروی انتظامی در زمینه تأمین امنیت همکاری کامل و هماهنگی لازم داشته باشند. همچنین این نهاد مقدس و خدمتگذار را در جریان تمام فعالیت هایی که به نوعی مستقیم یا غیرمستقیم با امنیت مرتبط است، قرار دهند. از دیدگاه یک گردشگر و افرادی که قصد مراجعت به تفرجگاه را دارند، نیروی انتظامی پشتیبان و محافظ جان و مال، ناموس و تأمین کننده امنیت در اماکن مورد بازدید آنها می باشد.

پیشنهاد‌های کاربردی

نظم اجتماعی از مفاهیم بنیانی جامعه‌شناسی است و اصولاً جامعه بدون نظم و امنیت غیرقابل تصور است. بنابراین نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران به عنوان ضابط قضایی و مسئول برقراری نظم و امنیت عمومی، با کنترل و نظارت بر تفرجگاه‌ها، پارک‌ها و اماکن تفریحی و طبیعی می‌تواند نقش مؤثری در ایجاد امنیت و همچنین احساس امنیت اجتماعی در این زمینه داشته باشد. در ادامه راهکارهای کاربردی و اجرایی برای توسعه امنیت پایدار پارک‌ها و تفرجگاه‌ها توسط دستگاه‌های امنیتی و انتظامی و پلیسی پیشنهاد می‌گردد:

- برنامه ریزی و هماهنگی جامع و کلان در بخش تأمین امنیت پارک‌ها، تفرجگاه‌ها و اماکن عمومی با مشارکت بخش‌های مربوطه و سازمان‌های ذیربط.
- افزایش امنیت پارک‌های کرج با بکارگیری ابزار نوین امنیتی، کنترلی و خدماتی.
- جلوگیری از وقوع حوادث، جرائم و رخداد‌های ناقض امنیت با تدابیر امنیتی لازم و پیشگیری.
- ایجاد تأسیسات در دسترس بهداشتی، سرویس‌های خدماتی و شبکه‌های آب آشامیدنی و امکانات رفاهی دیگر در پارک‌های شهر کرج.
- ایجاد شبکه‌های نور و روشنایی کافی در پارک‌ها و فضاهای سبز.
- فرهنگ‌سازی اجتماعی و افزایش سطح مشارکت عمومی برای شهروندان و احترام به حقوق دیگران.
- تربیت و تجهیز پلیس تخصصی راهنمای گردشگری و امنیت پارک‌ها.
- توسعه اماکن اقامتی، پذیرایی، ورزشی و تفریحی همراه با ارتقای سطح امکانات و خدمات آنها در اماکن تفریحی، پارک‌ها، اماکن تفریحی و تفرجگاه‌ها.

- آشنایی راهنمایان تور با مسائل امنیتی و به خصوص در زمینه تورهای طبیعت گردی و به همراه داشتن دستگاه موقعیت یاب جغرافیایی GPS توسط راهنمایان پارک های شهر کرج.
- تأمین امنیت برای شهروندان، بانوان و دختران در ساعات خلوت و کم تردد در پارک ها و اماکن تفریحی.
- استفاده از تجربیات موفق دیگر کشورها در حوزه گردشگری و امنیت تفرجگاه ها.
- استفاده از دوربین های نظارتی و حفاظتی در مناطق آلوده و جرم خیز پارک ها.

فهرست منابع

- افروز، غلامعلی (۱۳۷۷). احساس امنیت، مجله روان‌شناسی و علوم تربیتی، شماره ۲۳۱.
- خراسانی زاده، فرنوش؛ امیدی، سجاد (۱۳۹۰). راهکارهای مدیریت و توسعه زیرساخت‌های گردشگری ایران، کنفرانس هفته پژوهش دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نجف آباد.
- خوش فر، غلامرضا (۱۳۸۰). بررسی میزان احساس امنیت و چگونگی مشارکت مردم در برقراری امنیت، مجله اطلاعات سیاسی و اقتصادی، شماره ۱۶۳.
- رجبی پور، محمود (۱۳۸۲). درآمدی بر احساس امنیت در بستر امنیت عینی، دانش انتظامی، شماره ۲.
- رحیم پور، علی (۱۳۸۴). جهانگردی، امنیت و توسعه، ماه‌نامه بازاریابی، شماره ۱۷.
- صدر موسوی، جواد (۱۳۸۶). ارزیابی وضعیت تسهیلات گردشگری استان آذربایجان شرقی از دیدگاه گردشگران، فصل‌نامه پژوهش‌های جغرافیایی، شماره ۶۱.
- عبدی، توحید (۱۳۷۹). امنیت داخلی و رویکرد قضایی و انتظامی، دانش انتظامی، شماره ۶ و ۷.
- علمدار، ایمان (۱۳۸۴). صنعت گردشگری در برنامه سوم توسعه، مجله اینترنتی فصل نو.
- قانون تأسیس نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، مصوب مجلس شورای اسلامی ۱۳۶۹/۰۶/۲۴. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، سامانه قوانین، شماره ۳/۱۴۴۹.
- قمری، یوسف (۱۳۸۸). پلیس، امنیت و قانونگذاری در چشم انداز ۱۴۰۴، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- گروسی، سعیده؛ میرزایی، جلال؛ شاهرخی، احسان (۱۳۸۸). بررسی رابطه اعتماد اجتماعی و احساس امنیت، فصل‌نامه دانش انتظامی، سال دوم، شماره ۴.

آسیب شناسی احساس امنیت در پارک های شهر کرج _____ ۲۵

- نشریه جهانی هوانوردی و گردشگری (۱۳۸۳). سیاستگذاری های نامناسب توریسم در ایران، شماره ۵۱.

- هزارجریبی، جعفر (۱۳۹۰). احساس امنیت اجتماعی از منظر توسعه گردشگری، جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، سال ۲۲، شماره ۲.

